

Komt de handgeschreven brief weer terug?

'Het is minder vluchtig dan een appje'

Mails en appjes hebben de communicatie een stuk makkelijker gemaakt. Toch koesteren veel mensen warme herinneren aan de handgeschreven brief. De coronamaatregelen lijken de papieren post zelfs een grote stimulans te hebben gegeven. De postbode bezorgde in 2020 veel meer brieven en kaarten dan in voorgaande jaren.

Een schoendoos vol zielenroerselen en belevissen heeft Nel Visser (66) op zolder staan. Handgeschreven brieven die toenmalige geliefden, penvriendinnen en familieleden haar ooit schreven. "Ik lees ze zelden na, maar heb er wel mooie herinneringen aan. Pagina's vol ontving ik vroeger. Toen ik op de middelbare school zat, kreeg je de mogelijkheid om te corresponderen met iemand uit het buitenland. Het was populair om een 'penpal' te hebben. Mijn penvriend Harry woonde in Birmingham. Ik vond het heel spannend om brieven van hem te krijgen en keek daar echt naar uit. Op mijn verjaardag stuurde hij altijd een cadeautje mee. Later hebben we elkaar zelfs nog een keer in het echt ontmoet."

'Altijd weer een verrassing'

Nel schreef sindsdien nog tientallen brieven. "Ik heb heel wat liefdesbrieven geschreven. Je had nog geen mail en WhatsApp, dus dingen die ik niet mondeling durfde te bespreken, vertrouwde ik aan het papier toe. Met mijn zus in Australië correspondeer ik nog steeds. Op écht briefpapier en met een vulpen. Zij doet dat ook. Het is altijd weer een verrassing als ik

een mooie envelop op de deurmat vind. Natuurlijk stuur ik nu ook mails en appjes, maar uiteindelijk is de papieren brief toch anders."

'Over typische meisjesdingen'

Karen Kroonstuiver (54) sluit zich daarbij aan. Toen ze dertien jaar was, leerde ze op een zeilkamp in Friesland een meisje uit Hilversum kennen. "Manon Sikkel heette ze. Het klikte tussen ons. Die zomer wisselden we adressen uit en werden penvriendinnen. Manon kon heel leuk schrijven. Het ging over meisjesdingen, over alles wat je als puber interessant vindt. Zij kwam in Hilversum weleens Bekende Nederlanders tegen. Dat vond ik erg spannend. Ik weet nog dat ze Rob de Nijs had zien lopen. Zelf was ik geen fan van hem, maar mijn moeder wel!" Karen bewaarde de brieven altijd en kwam haar penvriendin een jaar of tien geleden weer tegen via sociale

De post in ons land had het eind vorig jaar 'ouderwets' druk met het bezorgen van kaartjes en brieven.

media. "We spraken af om koffie te drinken en toen heb ik haar de brieven gegeven. Ze is later kinderboekenschrijfster geworden, dus geen wonder dat ze zo leuk schreef." Tijdens haar studie onderhield Karen ook nog een tijd een correspondentie met de broer van haar vriend, met wie het inmiddels uit was. "Die jongen was ontzettend grappig. Van de buitenkant merkte je dat niet zo gauw, want hij was erg introvert. Door zijn brieven kreeg ik een kijkje in zijn binnenwereld. Ik leerde dat er vaak veel meer achter mensen schuilgaat dan je aan de buitenkant kunt zien."

'Onze vriendschap verdiept'

Dat ervoer ook Peter Kok (67), die tot op de dag van vandaag schrijft met een goede vriend aan de andere kant van het land. "Door omstandigheden zien wij elkaar niet meer zo veel. Schrijven doen we des te meer. Ik heb inmiddels ordners vol brieven

'Je leert elkaar zo veel beter kennen'

van hem. Onze vriendschap is daardoor uitgegroeid van 'ouwehoeren in de kroeg' naar een diepgaand contact. We schrijven over van alles: van het rouwen om onze overleden ouders tot grootvader worden of de lastige uitdagingen in het leven. Het gaat niet alleen over onszelf, maar ook over literatuur, films, sport, filosofie, religie, techniek en natuurkunde. Regelmatig stuur ik krantenknipsels mee, waarvan ik vermoed dat hij ze ook interessant vindt. Dat geeft weer stof tot schrijven."

Brievenschrijvers koppelen

Peter was lange tijd de enige in zijn familie en vriendenkring die echte brieven schreef en ontving.

MAX OPINIE PANEL

'PORTOKOSTEN ZIJN TE HOOG'

We vroegen ook de leden van het MAX Opinie Panel of zij tijdens de coronapandemie meer kaarten en brieven schrijven en ontvangen. Veel respondenten leggen uit dat zij niet zo veel brieven en kaarten meer versturen, omdat zij de portokosten te hoog vinden. Anderen zijn ermee gestopt omdat ze nooit iets terugkregen of omdat de brievenbus te ver weg is. De liefhebbers van echte post geven aan dat zij graag met de hand schrijven, zelf kaarten maken en het leuk vinden om iets in de brievenbus te vinden. "Een kaart of brief heeft meer charme en is persoonlijker", zegt de één. "Een mail kun je niet op de schoorsteenmantel zetten", een ander. Zo correspondeert een mevrouw van 71 jaar met haar kleinzoon van negen. Een ander schrijft zelfs elke dag om haar prachtige handschrift te benutten.

Een derde van de MAX-lezers bewaart de kaartjes voor altijd. Verschillende respondenten hebben dozen vol lange brieven, soms meer dan zestig jaar oud, die zij geregeld herlezen. Ongeveer de helft vindt het leuk om een echte kaart of brief te ontvangen. De andere helft krijgt echter net zo lief een appje of een mail. Zoals één van de respondenten opmerkt: "Ook digitale berichten zijn nog steeds welgemeend!" Vanaf begin oktober 2020 tot nu kreeg ongeveer een derde van de MAX-lezers één tot vier kaarten en één op de tien zelfs meer dan acht kaarten. Een derde stuurt zelf ook kaarten en dan niet alleen bij bijzondere gelegenheden zoals bruiloft, geboorte, overlijden of Kerst.

Een handgeschreven brief of kaartje is al decennialang een leuke verrassing.

Penvrienden worden?

Op internet zijn verschillende initiatieven te vinden die brieven-schrijvers aan elkaar koppelen. Sommige mensen kiezen voor een eenmalig postmoment, bij anderen loopt dat uit op een langdurige correspondentie.

- postmaatje.nl
- ouderenfonds.nl/activiteit/schrijfmaatje
- brievanaanbep.nl
- [Brievenschrijven op een ouderwetse typemachine: amsterdamletterwritingclub.nl](https://brievenschrijvenopeneenouderwetsetypemachine.nl)

Door de komst van mail, sociale media en WhatsApp vielen jaarlijks steeds minder brieven en kaarten in de bus. De handgeschreven brief was aan het uitsterven, zo was de sombere conclusie. Het coronavirus bracht daar vorig jaar verandering

ontstond toen Jeanine aan de praat raakte met een man die een velletje postzegels kocht. “Hij stuurde elke dag een brief naar zijn moeder van 93 jaar, omdat hij haar in coronatijd niet kon bezoeken. Dat vond ik zó mooi. Bovendien hebben mijn eigen vader en moeder elkaar leren kennen via een briefwisseling. In de jaren vijftig werd op de radio een oproep gedaan voor penvrienden in overzeese gebieden. Mijn ouders meldden zich daarvoor aan en werden penvrienden. Ze waren destijds vijftien en zijn inmiddels 55 jaar getrouwd.” Jeanine beschouwt brieven schrijven als een goede manier om met elkaar in contact blijven. “Door het op een vaste avond samen te doen, dwing je jezelf ook echt rustig te gaan zitten om te schrijven. De club ligt op dit moment even stil, maar in het voorjaar wil ik weer van start gaan in een nieuwe ruimte.”

‘Een brief geeft extra dimensie aan een relatie’

in. In 2020 is het aantal verstuurd brieven en kaarten flink toegenomen. PostNL bezorgde in de decembermaand zelfs 14 miljoen brieven en kaarten per dag, terwijl dat er op een normale dag 6,8 miljoen zijn. Bovendien ontstonden tal van initiatieven om in de coronaperiode te corresponderen met ouderen. Zo stuurden veel leerlingen van basisscholen en studenten brieven naar senioren in verzorgingstehuizen. De 25-jarige Martje Bergsma uit Boornzwaag zette het platform ‘Brieven aan Bep’ op. Het idee is om ouderen een penvriend te geven. Haar initiatief is al uitgegroeid tot een groot netwerk.

‘Het begon als een penvriendenschap...’

Scenarioschrijver Jeanine Cronie (51) benutte de lockdown om de Amsterdam Letterwriting Club op te richten. Sinds vorig voorjaar komt wekelijks een groepje mensen van twintig tot zeventig jaar bijeen om brieven te schrijven op ouderwetse typemachines. Uiteraard op ruime afstand van elkaar. Het idee

‘Het zegt zo veel meer’

Peter heeft er tijdens de tweede lockdown nog een extra penvriendin bij gekregen. “Mijn dochter studeert in Groningen en stuurt me mooie brieven en kaarten. Daarin vertelt ze me wat ze meemaakt, wat er in haar omgaat, waar ze mee zit. Net als bij mijn goede vriend merk ik dat ons contact hierdoor er een nieuwe dimensie bij heeft gekregen. Ik kan iedereen aanraden weer eens een echte brief te schrijven. Of dat nou aan een naaste is of aan iemand die je nog niet zo goed kent.” ■

